

SEÇİM VE HALKOYLAMASI (DEĞİŞİKLİK) YASA ÖNERİSİ

GENEL GEREKÇE

Seçim ve Halkoylaması Yasası, Cumhurbaşkanlığı, Milletvekilliği, Belediye Başkanlığı, Belediye Meclis üyeliği, muhtarlık, köy ihtiyar heyeti üyeliği, seçimleri ile halkoylamasında uyulacak ilkeleri belirlemektedir. Bu ilkeler belirlerken, özellikle siyasal partilerin seçim sürecinde, seçimlerle ilgili yapacakları düzenlemeler de öngörülmüştür.

İlişikte sunulan Yasa (Değişikliği), mevcut yasada yer alan milletvekili seçimine yönelik, bazı prensiplerin yeniden düzenlenmesini ve siyasal partilerin siyasal yaşamdaki önemini daha net ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Bilindiği üzere günümüzde siyasal partiler, siyasal sürecin ve siyasal sistemin doğal bir parçası durumundadır. Modern demokrasi, partiler demokrasisidir. Siyasal partiler, bir ülkede siyasal iradenin oluşumuna katkıda bulunan başlıca unsurlardandır. Ayrıca yasama sürecinin, vazgeçilmez ögesidir.

Parlamentar rejimlerde, yasama yetkisi halkın temsilcilerinin oluşturduğu yasama organında şekillenir. Çünkü toplumdaki farklı çıkarlar, farklı siyasal partiler tarafından siyaset sahnesine taşınır. Bundan dolayı da siyasal parti gruplarının, Meclisin bütün faaliyetlerine üye sayısı oranında katılmaları, Anayasa tarafından güvence altına alınmıştır. Seçim sistemlerinde veya seçimlerde dikkat edilmesi gereken durum, Meclisin bütün faaliyetlerine katılacak olanların siyasal partileri veya siyasal parti gruplarını oluşturulmasıdır. Cumhuriyet Meclisindeki çalışmalar, siyasal parti grubu esasına üzerine kurulmuştur. Yasama yetkisi başka hiçbir organ tarafından paylaşamaz ve seçimlerle temsilcilikleri onaylanmış parlamenterler, halk adına siyasi karar alma yetkisine sahip olurlar.

Siyasi partilerin seçim sırasında yaptıkları propagandalarla, toplumdaki toplam kanaati sonucunda halk tarafından parlamentoya seçilirler. Siyasi partilerin en önemli fonksiyonlarından biri de seçim sırasında yaptıkları propagandalarla ilgili programları iktidara gelerek seçimlerde söz verdikleri politikayı uygulamaktır.

Seçim; yurttaşların kamu işlerinin yönetilmesine, belli ölçüde katılmasını ifade etmektedir. Seçimler demokratik toplumun vazgeçilmez ögesidir. Seçimlerle ilgili kurallar Easa Yasa olarak anılan Seçim ve Halkoylaması Yasası tahtında düzenlenmiştir. Bu Yasa tahtında, milletvekili seçimlerinde seçmen oyunu üç şekilde kullanılmaktadır. Seçmen oy kullanma hakkını, siyasal düşüncesine yakın olan siyasal partiye mühür basarak veya mühür bastığı partideki milletvekili adayına tercih yaparak (mühür+tercih) veya hiçbir partiye mühür basmadan oyunu, birçok siyasal parti milletvekili adaylarına karma oy kullanarak yerine getirmektedir.

Karma oy sistemi, şu ya da bu partiyi iktidara getirmemek, şu ya da bu partiyi parlamentoya sokmamak amacını gütmektedir. Bu amaç, parlamentoda genel siyasal istikrarsızlık yaratılmasına neden olmaktadır. Bu da siyasi yaşamda, yönetim istikrarsızlığını doğurmaktadır.

Seçim sistemimizin yarattığı yönetim istikrarsızlığı, temsili demokrasilerde önemsenen kimi işlevleri de yerine getirememektedir. Bunların başında yeterli siyasal parti gruplarının Parlamentoda yer almamasına neden olmaktadır. Seçim sistemleri literatüründe "seçmen-milletvekili yakınlığı" şeklinde tanımlanan bu durum, seçmenin siyasal düşüncesinden ve siyasal partiden uzaklaşmasına ve siyasal partiye yabancılaşmasına sebep vermektedir.

Oysa Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gibi, yüzölçümü ve nüfus açısından küçük bir ülkenin seçim sisteminde, seçmenler siyasal partiye ve parti milletvekili adaylara göre tercihlerini yaparak siyasal yaşama katkıda bulunmaları gerekmektedir. Karma seçim sistemi, ülkenin siyasi partiler sisteminin özelliklerine göre temsil adaletinin doğru yansımalarının etkilenmesine ve seçmen-milletvekili yakınlığı gibi amaçlarının ön plana çıkarmasına neden olmaktadır.

Yukarıda bahsedilen gerekçeler çerçevesinde, bu öneride, bu düşüncelerden hareketle, mevcut yasada yer alan "karma oy" yöntemine ilişkin bir çok maddelerde değişiklik yapılarak "karma oy" verme yöntemi yasanın genelinden kaldırılmıştır.

Yukarda bahsedilen nedenlere bağlı yapılan düzenlemeler, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde geriye götürülmüş olan siyasal partilerdeki, siyasi süreçte demokratik yapının yeniden oluşması sağlanmış olacaktır. Bu (Değişiklik) Yasası ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki siyasal partilerin toplum üzerindeki saygınlığının yeniden kazanılmasını ve demokratik yapının adil, şeffaf ve uygulanabilirliğinin artırılmasını hedeflemektedir.

İlişikte sunulan Seçim ve Halkoylaması (Değişiklik) Yasa Önerisi bu gerekçelere dayandırılarak hazırlanmıştır.